

PIRMĀS INSTANCES TIESAS SPRIEDUMS
(astotā palāta paplašinātā sastāvā)

2009. gada 11. jūnijā*

Lieta T-301/02

AEM SpA, Milāna (Itālija), ko pārstāv A. Džardina [*A. Giardina*], K. Krofs [*C. Croff*],
A. Santa Marija [*A. Santa Maria*] un Dž. Piconja [*G. Pizzonia*], advokāti,

prasītāja,

ko atbalsta

ASM Brescia SpA, Breša [*Brescia*] (Itālija), ko pārstāv Dž. Kaja [*G. Caia*], V. Salvadori
[*V. Salvadori*], N. Pizani [*N. Pisani*] un F. Kapelli [*F. Capelli*], advokāti,

persona, kas iestājusies lietā,

* Tiesvedības valoda — itāļu.

pret

Eiropas Kopienu Komisiju, ko pārstāv V. di Buči [*V. Di Bucci*], pārstāvis,

atbildētāju,

par prasību atcelt Komisijas 2002. gada 5. jūnija Lēmuma 2003/193/EK par valsts atbalstu, ko Itālija piešķirusi sabiedrisko pakalpojumu uzņēmumiem, kuru akciju vairākums pieder valstij, atbrīvojumu no nodokļiem un aizdevumu ar izdevīgākiem nosacījumiem formā (OV 2003, L 77, 21. lpp.), 2. un 3. pantu.

EIROPAS KOPIENU
PIRMĀS INSTANCES TIESA (astotā palāta paplašinātā sastāvā)

šādā sastāvā: priekšsēdētāja M. E. Martinša Ribeiru [*M. E. Martins Ribeiro*], tiesneši D. Švābi [*D. Šváby*], S. Papasavs [*S. Papasavvas*], N. Vāls [*N. Wahl*] (referents) un A. Ditrihs [*A. Dittrich*],

sekretārs H. Palasio Gonsaless [*J. Palacio González*], galvenais administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 16. aprīļa tiesas sēdi,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

Prāvas priekšvēsture

- 1 Prasītāja *AEM SpA* ir biržā kotēta akciju sabiedrība, kuras 51 % daļu pieder Milānas pašvaldībai (Itālija). Šī sabiedrība tika izveidota 1996. gadā, pārveidojot pašvaldības uzņēmumu ar tādu pašu nosaukumu. Prasītāja galvenokārt nodrošina elektroenerģijas izplatīšanu, dabasgāzes un siltumenerģijas izplatīšanu un pārdošanu Milānas pilsētas teritorijā.

Par atbilstošajām valsts tiesību normām

- 2 Ar *Legge n° 142 ordinamento delle autonomie locali* (1990. gada 8. jūnija Likums Nr. 142 par vietējo pašpārvalžu organizēšanu, 1990. gada 12. jūnija *GURI* Nr. 135; turpmāk tekstā — “Likums Nr. 142/90”) Itālijā tika reformēti juridiskie organizēšanas instrumenti, kas nodoti pašvaldību rīcībā, lai pārvaldītu sabiedriskos pakalpojumus, it īpaši ūdens, gāzes, elektrības izplatīšanas nozarēs un transporta nozarē. Grozītajā minētā likuma 22. pantā pašvaldībām ir paredzēta iespēja dibināt dažādu juridisko formu sabiedrības, lai sniegtu sabiedriskos pakalpojumus. Šajās iespējās ietilpst komercsabiedrības vai sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kuru akciju vairākums pieder valstij (turpmāk tekstā — “Likuma Nr. 142/90 sabiedrības”), dibināšana. Prasītāja ir Likuma Nr. 142/90 sabiedrība.

- 3 Šajā sakarā saskaņā ar *Legge n° 488 di conversione in legge, con modificazioni, del decreto-legge 1° luglio 1986, n° 318, recante provvedimenti urgenti per la finanza locale* (1986. gada 9. augusta Likums Nr. 488 par 1986. gada 1. jūlija Dekrētlikuma Nr. 318, ar kuru tika ieviesti steidzami pasākumi par labu vietējām finansēm, pārvēršanu ar grozījumiem par likumu, 1986. gada 18. augusta *GURI* Nr. 190) 9.a pantu Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām, kas bija sabiedrisko pakalpojumu sniedzējas, laikposmā no 1994. gada līdz 1998. gadam tika piešķirti aizdevumi ar īpašu likmi no *Cassa Depositi e Prestiti* (turpmāk tekstā — “*CDDPP*”).
- 4 Turklāt saskaņā ar kopā apskatāmajām *Legge n° 549 (su) misure di razionalizzazione della finanza pubblica* (1995. gada 28. decembra Likums Nr. 549 par valsts finanšu racionalizēšanas pasākumiem, 1995. gada 29. decembra *GURI* Nr. 302 parastais pielikums; turpmāk tekstā — “Likums Nr. 549/95”) 3. panta 69. un 70. punkta un *Decreto-legge n° 331 (su) armonizzazione delle disposizioni in materia di imposte sugli oli minerali, sull'alcole, sulle bevande alcoliche, sui tabacchi lavorati e in materia di IVA con quelle recate da direttive CEE e modificazioni conseguenti a detta armonizzazione, nonché disposizioni concernenti la disciplina dei centri autorizzati di assistenza fiscale, le procedure dei rimborsi di imposta, l'esclusione dall'ILOR dei redditi di impresa fino all'ammontare corrispondente al contributo diretto lavorativo, l'istituzione per il 1993 di un'imposta erariale straordinaria su taluni beni ed altre disposizioni tributarie* (1993. gada 30. augusta Dekrētlikums Nr. 331 par nodokļu tiesību normu saskaņošanu dažādās jomās, 1993. gada 30. augusta *GURI* Nr. 203, turpmāk tekstā — “Dekrētlikums Nr. 331/93”) tiesību normām šādi pasākumi tika pieņemti par labu Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām:
- atbrīvojums no visiem maksājumiem saistībā ar aktīvu atsavināšanu, kas veikta, pārveidojot speciālos uzņēmumus un pašvaldības uzņēmumus par Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām (turpmāk tekstā — “atbrīvojums no maksājumiem par aktīvu atsavināšanu”);
 - pilnīgs atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa, proti, no juridisko personu ienākuma nodokļa un vietējā ienākuma nodokļa uz trīs gadiem un vēlākais līdz 1999. finanšu gadam (turpmāk tekstā — “trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa”).

Administratīvā procedūra

- 5 Pēc sūdzības par minētajiem pasākumiem Komisija ar 1997. gada 12. maija, 16. jūnija un 21. novembra vēstulēm pieprasīja Itālijas iestādēm šajā sakarā informāciju.
- 6 Ar 1997. gada 17. decembra vēstuli Itālijas iestādes sniedza daļu no pieprasītās informācijas. Turklāt 1998. gada 19. janvārī notika sanāksme pēc Itālijas iestāžu lūguma.
- 7 Ar 1999. gada 17. maija vēstuli Komisija paziņoja Itālijas iestādēm par savu lēmumu uzsākt EKL 88. panta 2. punktā paredzēto procedūru. Šis lēmums tika publicēts *Eiropas Kopienu Oficiālajā Vēstnesī* (OV C 220, 14. lpp.).
- 8 Saņēmusi ieinteresēto trešo personu un Itālijas iestāžu apsvērumus, Komisija vairākas reizes lūdza minētajām iestādēm papildu informāciju. Notika arī tikšanās starp, no vienas puses, Komisiju, un, no otras puses, Itālijas iestādēm, kā arī iesaistītajām ieinteresētajām trešajām personām.
- 9 Tādas noteiktas Likuma Nr. 142/90 sabiedrības kā *ACEA SpA* un *Azienda Mediterranea Gas e Acqua SpA (AMGA)*, kas turklāt ir cēlušas prasību atcelt lēmumu, kurš tiek izskatīts šajā lietā (lieta T-297/02 un lieta T-300/02), it īpaši norāda, ka attiecīgie trīs tipu pasākumi nebija valsts atbalsts.

- 10 Itālijas iestādes un *Confederazione Nazionale dei Servizi (Confservizi)*, konfederācija, kas it īpaši aptver Likuma Nr. 142/90 sabiedrības un pašvaldību speciālos uzņēmumus Itālijā, būtībā atbalstīja šo nostāju.
- 11 Taču *Bundesverband der deutschen Industrie eV (BDI)*, Vācijas rūpniecības un ar to saistīto pakalpojumu sniedzēju asociācija, uzskatīja, ka attiecīgie pasākumi varēja izraisīt konkurences kropļojumus ne tikai Itālijā, bet arī Vācijā.
- 12 Tāpat *Gas-it*, Itālijas gāzes izplatītāju nozares privāto tirgus dalībnieku asociācija, paziņoja, ka attiecīgie pasākumi, it īpaši trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa bija valsts atbalsts.
- 13 2002. gada 5. jūnijā Komisija pieņēma Lēmumu 2003/193/EK par valsts atbalstu, ko Itālija piešķirusi Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām, atbrīvojumu no nodokļiem un aizdevumu ar izdevīgākiem nosacījumiem formā (OV 2003, L 77, 21. lpp.; turpmāk tekstā — “apstrīdētais lēmums”).

Apstrīdētais lēmums

- 14 Vispirms Komisija uzsver, ka tās veiktā izvērtēšana attiecas vienīgi uz vispārpiemērojamām atbalsta, kas noteikts ar pasākumiem, par kuriem ir strīds, shēmām, nevis uz individuālajiem atbalstiem, kas piešķirti dažādiem uzņēmumiem. Šajā sakarā Komisija paziņo, ka Itālijas Republika “nav piešķirusi individuālas nodokļu priekšrocības un [nav tai] paziņojusi [...] nevienu individuālu atbalsta gadījumu, nosūtot visu izvērtēšanai nepieciešamo informāciju”. Komisija norāda, ka tā uzskata, ka tai ir jāveic vispārēja un abstrakta attiecīgo shēmu izvērtēšana gan saistībā ar to kvalificēšanu, gan saistībā ar to saderību ar kopējo tirgu (apstrīdētā lēmuma 42.–45. apsvērumi).

- 15 Komisija uzskata, ka *CDDPP* aizdevumi un trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa (turpmāk tekstā kopā saukti — “attiecīgie pasākumi”) ir valsts atbalsts. Šādu priekšrocību piešķiršanas, izmantojot valsts resursu starpniecību, Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām sekas ir tādas, ka tiek stiprināta to konkurētspējas pozīcija salīdzinājumā ar visiem citiem uzņēmumiem, kas vēlas sniegt tos pašus pakalpojumus (apstrīdētā lēmuma 48.–75. apsvērumš). Attiecīgie pasākumi nav saderīgi ar kopējo tirgu, jo tie neatbilst ne EKL 87. panta 2. un 3. punkta nosacījumiem, ne EKL 86. panta 2. punkta nosacījumiem un turklāt ar tiem tiek pārkāpts EKL 43. pants (apstrīdētā lēmuma 94.–122. apsvērumš).
- 16 Taču Komisija uzskata, ka atbrīvojums no maksājumiem par atsavināšanu nav valsts atbalsts EKL 87. panta 1. punkta nozīmē, ja šie maksājumi ir jāmaksā saistībā ar jaunas ekonomiskas vienības izveidošanu vai aktīvu nodošanu starp dažādām ekonomiskām vienībām. Būtībā pašvaldības uzņēmumi, no vienas puses, un Likuma Nr. 142/90 sabiedrības, no otras puses, iemieso vienu un to pašu ekonomisko vienību. Tādēļ to atbrīvojums no minētajiem maksājumiem ir pamatots ar sistēmas raksturu vai uzbūvi (apstrīdētā lēmuma 76.–81. apsvērumš).
- 17 Apstrīdētā lēmuma rezolutīvā daļa ir formulēta šādi:

“1. pants

Atbrīvojums no maksājumiem par atsavināšanu [...] nav atbalsts [EKL] 87. panta 1. punkta nozīmē.

2. pants

Trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa [...] un priekšrocības, kas izriet no [CDDPP..] aizdevumiem, ir valsts atbalsts [EKL] 87. panta 1. punkta nozīmē.

Šis atbalsts nav saderīgs ar kopējo tirgu.

3. pants

Itālija veic visus pasākumus, kas nepieciešami, lai atgūtu no saņēmēja atbalstu, kas aprakstīts 2. pantā un kas tam tika nelikumīgi piešķirts.

Atbalsta atgūšana notiek nekavējoties valsts tiesību aktos paredzētajā kārtībā tiktāl, ciktāl atbilstoši tiem ir iespējama efektīva un tūlītēja [apstrīdētā] lēmuma izpilde.

Atgūstamajā atbalstā ietilpst procenti, kas tiek aprēķināti no brīža, kad saņēmējs saņēma nelikumīgo atbalstu, līdz tā faktiskai atmaksāšanai. Šie procenti tiek aprēķināti, pamatojoties uz reģionālā atbalsta dotāciju ekvivalentu aprēķiniem izmantotajām standartlikmēm.

[..”

Process un lietas dalībnieku prasījumi

- 18 Ar prasības pieteikumu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2002. gada 30. septembrī, prasītāja cēla šo prasību.
- 19 Ar dokumentu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2003. gada 2. janvārī, *ASM Brescia SpA* iesniedza pieteikumu par iestāšanos lietā prasītājas prasījumu atbalstam. Ar 2003. gada 12. maija rīkojumu Pirmās instances tiesas (iepriekšējais sastāvs) piektās palātas paplašinātā sastāvā priekšsēdētājs minētai sabiedrībai atļāva iestāties lietā. Persona, kas iestājusies lietā, iesniedza savu procesuālo rakstu un pārējie lietas dalībnieki noteiktajā termiņā iesniedza par to apsvērumus.
- 20 Ar atsevišķu dokumentu, kas Pirmās instances tiesas kancelejā iesniegts 2003. gada 6. janvārī, Komisija saskaņā ar Pirmās instances tiesas Reglamenta 114. panta 1. punktu izvirzīja iebildi par nepieņemamību.
- 21 2003. gada 27. februārī prasītāja iesniedza savus apsvērumus attiecībā uz iebildi par nepieņemamību.
- 22 2002. gada 8. augustā Itālijas Republika arī cēla prasību Tiesā atcelt apstrīdēto lēmumu, un šī prasība tika reģistrēta ar numuru C-290/02. Tiesa konstatēja, ka šai prasībai un prasībām lietās T-292/02, T-297/02, T-300/02, T-301/02 un T-309/02 bija viens un tas pats priekšmets, proti, apstrīdētā lēmuma atcelšana, un ka tās bija saistītas, jo katrā lietā

izklāstītie pamati lielā mērā atkārtojās. Ar 2003. gada 10. jūnija rīkojumu Tiesa saskaņā ar savu Statūtu 54. panta trešo daļu apturēja tiesvedību lietā C-290/02, līdz Pirmās instances tiesa pieņem galīgo nolēmumu lietās T-292/02, T-297/02, T-300/02, T-301/02 un T-309/02.

- 23 Ar 2004. gada 8. jūnija rīkojumu Tiesa nolēma nosūtīt lietu C-290/02 Pirmās instances tiesai, kas ir kļuvusi kompetenta lemt par dalībvalstu prasībām pret Komisiju saskaņā ar Padomes 2004. gada 26. aprīļa Lēmuma 2004/407/EK, *Euratom*, kas groza 51. un 54. pantu Protokolā par Eiropas Kopienu Tiesas Statūtiem (OV L 132, 5. lpp.), 2. pantu. Līdz ar to šī lieta tika reģistrēta Pirmās instances tiesas kancelejā ar numuru T-222/04.
- 24 Ar 2004. gada 5. augusta rīkojumu Pirmās instances tiesa Komisijas izvirzīto iebildi par nepieņemamību nolēma izskatīt, lemjot par lietu pēc būtības.
- 25 Pamatojoties uz tiesneša referenta ziņojumu, Pirmās instances tiesa (astotā palāta paplašinātā sastāvā) nolēma uzsākt mutvārdu procesu, un Pirmās instances tiesas Reglamenta 64. pantā paredzēto procesa organizatorisko pasākumu ietvaros rakstveidā uzdeva lietas dalībniekiem jautājumus, uz kuriem tie atbildēja noteiktajā termiņā.
- 26 Ar Pirmās instances tiesas astotās palātas paplašinātā sastāvā priekšsēdētāja 2008. gada 13. marta rīkojumu atbilstoši Reglamenta 50. pantam lietas T-292/02, T-297/02, T-300/02, T-301/02, T-309/02, T-189/03 un T-222/04 tika apvienotas mutvārdu procesam.
- 27 2008. gada 16. aprīļa tiesas sēdē tika uzklauti lietas dalībnieku mutvārdu paskaidrojumi un to atbildes uz Pirmās instances tiesas uzdotajiem jautājumiem.

28 Prasītājas, kuru atbalsta persona, kas iestājusies lietā, prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

- atzīt šo prasību par pieņemamu;

- atcelt apstrīdētā lēmuma 2. pantu, ar kuru Komisija trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa atzinusi par nesaderīgu ar kopējo tirgu;

- atcelt apstrīdētā lēmuma 3. pantu, kurā ir noteikts, ka Itālijas Republikai ir jāatgūst atbalsts, kas piešķirts kā trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa;

- piespriest Komisijai atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

29 Komisijas prasījumi Pirmās instances tiesai ir šādi:

- noraidīt prasību kā nepieņemamu;

- noraidīt prasību kā nepamatotu;

— piespriest prasītājam un personai, kas iestājusies lietā, atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Par pieņemamību

Lietas dalībnieku argumenti

30 Komisija apstrīd prasītājas tiesības celt prasību. Apstrīdētais lēmums neesot skāris prasītāju individuāli EKL 230. panta ceturtnās daļas izpratnē.

31 Komisija būtībā apgalvo, ka apstrīdētais lēmums ir jākvalificē kā vispārpiemērojams akts, jo tas attiecas uz atbalsta shēmu un līdz ar to uz nenoteiktu un nenosakāmu skaitu uzņēmumu, kuri ir definēti atbilstoši tādām vispārējām kritērijiem kā to piederība pie kādas uzņēmumu kategorijas. Tā uzskata, ka tiesību akta vispārējais raksturs un tādējādi normatīvais spēks nevar tikt apstrīdēts, atsaucoties uz to, ka ir iespējams vairāk vai mazāk skaidri noteikt tiesību subjektu skaitu, kuriem tas noteiktā laika brīdī ir piemērojams, vai pat to identitāti, ja ir skaidrs, ka tas ir piemērojams objektīvai šajā aktā definētai juridiskai vai faktiskai situācijai saistībā ar šī akta mērķi.

32 Komisija uzskata, ka, lai privātpersonu individuāli skartu vispārpiemērojams akts, šim aktam ir jāaizskar šīs personas specifiskās tiesības vai iestādei, kas ir šī akta autors, ir jāņem vērā šī akta sekas attiecībā uz minētās privātpersonas situāciju. Taču Komisija uzskata, ka šajā lietā tas tā nav. Apstrīdētajam lēmumam esot bijusi ietekme uz visu uzņēmumu, kuri guva labumu no attiecīgajiem pasākumiem, situāciju. Līdz ar to netika pārkāptas noteiktu uzņēmumu, kuri varēja sevi diferencēt attiecībā pret jebkuru citu uzņēmumu, kas guva labumu no attiecīgajiem pasākumiem, specifiskās tiesības. Turklāt, pieņemot apstrīdēto lēmumu, Komisijai nebija jāņem vērā un tā nevarēja ņemt

vērā sava lēmuma sekas attiecībā uz noteikta uzņēmuma situāciju. Ne paziņojums par nesaderību, ne rīkojums par atgūšanu, kas ietverts apstrīdētajā lēmumā, nenorāda uz individuālu saņēmēju situāciju.

33 Komisija uzskata, ka tās analīzi apstiprina valsts atbalsta jomā izstrādātā judikatūra, saskaņā ar kuru fakts, ka attiecīgā persona ir shēmas ietvaros piešķirtā atbalsta, kas atzīts par nesaderīgu ar kopējo tirgu, saņēmēja, nevar būt pietiekams, lai pierādītu individuālo skaršanu EKL 230. panta ceturtās daļas nozīmē.

34 Visjaunākās lietas neatspēko pastāvīgo judikatūru. Komisija uzskata, ka Tiesas 2000. gada 19. oktobra spriedumā apvienotajās lietās C-15/98 un C-105/99 Itālija un *Sardegna Lines*/Komisija (*Recueil*, I-8855. lpp.; turpmāk tekstā — “spriedums apvienotajās lietās *Sardegna Lines*”) izmantotais risinājums nevar tikt piemērots visām prasībām, kuras cēlis shēmas ietvaros piešķirtu atbalstu, kas atzīti par nelikumīgiem un nesaderīgiem, saņēmējs, kam ir uzdots tos atmaksāt. Šāds secinājums it īpaši jāizdara gadījumā, ja gluži kā šajā lietā attiecīgā atbalsta shēma tika izvērtēta abstrakti. Turklāt lietā, kurā tika pasludināts iepriekš minētais spriedums apvienotajās lietās *Sardegna Lines*, prasītāja faktiski bija saņēmusi individuālu atbalstu, jo runa bija par priekšrocību, kas piešķirta saskaņā ar tiesību aktu, kurš pieņemts, pamatojoties uz reģionālu likumu, kuru raksturoja plaša rīcības brīvība. Turklāt šī situācija tika rūpīgi izvērtēta formālās izmeklēšanas procedūras laikā.

35 Šīs lietas fakti arī atšķiras no faktiem, saistībā ar kuriem tika pasludināts Tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedums lietā C-298/00 Itālija/Komisija (*Recueil*, I-4087. lpp.; turpmāk tekstā — “spriedums lietā *Alzetta*”), jo tajā lietā Komisija nezināja ne attiecīgo atbalstu saņēmēju precīzo skaitu, ne to identitāti, tās rīcībā nebija visas atbilstošās informācijas un tā nezināja atbalsta, kas piešķirts katrā atsevišķā gadījumā, summu. Turklāt šajā lietā trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa tika piemērots automātiski, bet attiecīgais atbalsts lietā, kurā tika pasludināts iepriekš minētais spriedums lietā *Alzetta*, tika piešķirts ar vēlāku aktu.

- 36 Pretēji tam, ko apgalvo prasītāja, jautājumā par pieņemamību nav svarīga uzņēmuma identitātes zināšana, bet gan fakts, ka Komisijas uzmanību pievērsa šīs lietas raksturiezīmes, kas var pamatot individuālu izvērtēšanu. Apstrīdētajā lēmumā Komisija norādīja, ka tai netika iesniegta nekāda informācija, kas pierādītu, ka saistībā ar prasītāju attiecīgie pasākumi nebija atbalsts vai bija pastāvošs vai ar kopējo tirgu saderīgs atbalsts.
- 37 Katrā ziņā ne fakts, ka tā piedalījās formālajā izmeklēšanas procedūrā, kas paredzēta EKL 88. panta 2. punktā, ne apstrīdētajā lēmumā ietvertais rīkojums atmaksāt atbalstu, pēc Komisijas domām, nav pietiekams, lai individualizētu prasītāju. Tā kā prasības, kuras cēluši potenciālie paziņotās atbalsta shēmas saņēmēji, nav pieņemamas EKL 230. panta nozīmē, tad tādai pašai nostājai ir jābūt pret nepaziņotas atbalsta shēmas saņēmēju celtajām prasībām.
- 38 Visbeidzot, ar to, ka prasītājas šajā lietā celtā prasība tiek atzīta par nepieņemamu, netiek pārkāpts princips par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, jo EKL 241. un 234. pantā paredzētie tiesību aizsardzības līdzekļi ir pietiekami (Tiesas 2002. gada 25. jūlija spriedums lietā C-50/00 P *Unión de Pequeños Agricultores/Padome, Recueil*, I-6677. lpp.).
- 39 Prasītāja apgalvo, ka to individuāli skar apstrīdētā lēmuma daļa par trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa. Tā esot Likuma Nr. 142/90 sabiedrība, tātad uzņēmums, uz kuru attiecas attiecīgā atbalsta shēma, kas ir saņēmis trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa un kuram noteikts pienākums to atmaksāt.
- 40 Persona, kas iestājusies lietā, būtībā pievienojas prasītājas nostājai un vairumam tās argumentu.

Pirmās instances tiesas vērtējums

- 41 Saskaņā ar EKL 230. panta ceturto daļu jebkura fiziska vai juridiska persona var celt prasību Tiesā par lēmumu, kas adresēts citai personai, tikai tad, ja šis lēmums to skar tieši un individuāli.
- 42 Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru fiziska vai juridiska persona, kas nav lēmuma adresāts, apgalvojot, ka to individuāli skar šis lēmums, var vienīgi tad, ja tas to skar dažu tās specifisko īpašību dēļ vai kādas faktiskas situācijas dēļ, kura to raksturo attiecībā pret jebkuru citu personu un tādēļ individuāli izceļ līdzīgi kā šāda lēmuma adresātu (Tiesas 1963. gada 15. jūlija spriedums lietā 25/62 *Plaumann/Komisija, Recueil*, 197. un 223. lpp., un Tiesas 1998. gada 2. aprīļa spriedums lietā C-321/95 P *Greenpeace Council u.c./Komisija, Recueil*, I-1651. lpp., 7. un 28. punkts).
- 43 Tiesa ir spriedusi, ka uzņēmums principā nevar celt prasību atcelt tiesību aktu par Komisijas lēmumu, ar kuru tiek aizliegti atbalsta pasākumi konkrētā nozarē, ja šis lēmums to skar tikai tāpēc, ka tas pieder pie attiecīgās nozares un ir iespējamais atbalsta saņēmējs. Attiecībā uz uzņēmumu — prasītāju — šāds lēmums ir vispārēji piemērojams pasākums, kas ir piemērojams objektīvi noteiktās situācijās un kam ir juridiskas sekas attiecībā uz vispārīgā un abstraktā veidā noteiktu personu kategoriju (skat. Tiesas 1988. gada 2. februāra spriedumu apvienotajās lietās 67/85, 68/85 un 70/85 *Van der Kooy u.c./Komisija, Recueil*, 219. lpp., 15. punkts, un iepriekš 35. punktā minēto spriedumu lietā *Alzetta*, 37. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 44 Tomēr iepriekš 34. punktā minētā sprieduma apvienotajās lietās *Sardegna Lines* 34. un 35. punktā Tiesa nosprieda, ka, tā kā šajā lietā apstrīdētais lēmums uzņēmumu *Sardegna Lines* skāris ne tikai kā uzņēmumu, kas darbojas kuģniecības nozarē Sardinijā un kas būtu potenciālais atbalsta shēmas Sardinijas kuģu īpašniekiem saņēmējs, bet arī kā faktisku tāda individuāla atbalsta saņēmēju, kurš piešķirts atbilstoši šai atbalsta

shēmai un kuru Komisija uzdevusi atgūt, to šis lēmums skāris individuāli un prasība pret šo lēmumu ir pieņemama (šajā sakarā skat. arī iepriekš 35. punktā minēto spriedumu lietā *Alzetta*, 39. punkts).

45 Tādēļ ir jāpārbauda, vai prasītāja ir faktiskā tāda individuālā atbalsta saņēmēja, kas piešķirts atbilstoši nozares atbalsta shēmai un ko Komisija ir uzdevusi atgūt (šajā sakarā skat. Pirmās instances tiesas 2007. gada 20. septembra spriedumu lietā T-136/05 *Salvat père & fils* u.c./Komisija, Krājums, II-4063. lpp., 70. punkts).

46 Šajā sakarā ir jānorāda, ka, pirmkārt, no prasītājas atbildes uz rakstveida jautājumiem, ko šajā sakarā uzdeva Pirmās instances tiesa, izriet, ka prasītāja patiešām ir individuālā atbalsta, kas piešķirts attiecīgās atbalsta shēmas ietvaros, faktiskā saņēmēja. Prasītāja apstiprina, ka tā saņēma trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa no 1996. līdz 1999. gadam. Šo apgalvojumu Itālijas Republika neapstrīdēja.

47 Otrkārt, no apstrīdētā lēmuma 3. panta izriet, ka Komisija ir uzdevusi attiecīgā atbalsta atgūšanu.

48 No tā izriet, ka prasītāju individuāli skar apstrīdētais lēmums.

49 Saistībā ar prasītājas tiešo skaršanu tiktāl, ciktāl apstrīdētā lēmuma 3. pantā Itālijas Republikai ir noteikts pienākums veikt visus pasākumus, kas nepieciešami, lai liktu saņēmējam atmaksāt minētā lēmuma 2. pantā aprakstīto atbalstu, kas tam tika nelikumīgi piešķirts, un ciktāl prasītāja ir to saņēmusi un tai tas ir jāatmaksā, ir jāuzskata, ka prasītāju ir tieši skāris šis lēmums (šajā sakarā skat. iepriekš 45. punktā minēto spriedumu lietā *Salvat père & fils* u.c./Komisija, 75. punkts).

- 50 No visa iepriekš minētā izriet, ka šī prasība ir pieņemama tiktāl, ciktāl tā ir vērsta pret apstrīdētā lēmuma daļu par trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa.

Par lietas būtību

- 51 Lai pamatotu savu prasību, prasītāja izvirza piecus pamatus, ar kuriem tiek attiecīgi apgalvots:

- EKL 87. panta 1. punkta un EKL 253. panta pārkāpums sakarā ar to, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa kvalificēts kā valsts atbalsts;
- EKL 88. panta 1. punkta un EKL 253. panta pārkāpums sakarā ar to, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa kvalificēts kā jauns atbalsts;
- EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunkta un EKL 253. panta pārkāpums;
- nediskriminācijas principa un brīvības veikt uzņēmējdarbību pārkāpums, kā arī pamatojuma neesamība;
- rīkojuma atgūt valsts atbalstu prettiesiskums.

Par pirmo pamatu, ar kuru tiek apgalvots EKL 87. panta 1. punkta un EKL 253. panta pārkāpums sakarā ar to, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa kvalificēts kā valsts atbalsts

Lietas dalībnieku argumenti

- 52 Šī pamata ietvaros prasītāja apgalvo, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa nav valsts atbalsts EKL 87. panta 1. punkta nozīmē. Šis pamats ir formulēts trīs daļās, kurās attiecīgi tiek apgalvots izmeklēšanas trūkums, konkurences kropļojumu neesamība un tirdzniecības ietekmēšanas starp dalībvalstīm neesamība.

— Par pirmo pamata daļu, kurā tiek apgalvots izmeklēšanas trūkums

- 53 Vispirms prasītāja apgalvo, ka apstrīdētajā lēmumā ir pieļautas vispārējas izmeklēšanas nepilnības attiecībā uz to konkurences risku noteikšanu, kādus trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa radot attiecībā uz dažādiem vietējo sabiedrisko pakalpojumu tirgiem. Pretēji Komisijai tā uzskata, ka “vispārēja vietējo sabiedrisko pakalpojumu tirgus” nav un ka Komisijai esot vajadzējis veikt tirgus izpēti par katru produktu un/vai ģeogrāfisku zonu, kas tai būtu jāvērtē trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa ietekmi uz katru atsevišķi vērtēto tirgu. Vietējo sabiedrisko pakalpojumu koncesijas tirgus, kas minēts apstrīdētā lēmuma 68. apsvērumā, esot atšķirīgs no sabiedrisko pakalpojumu tirgus. Prasītāja turklāt norāda uz pamatojuma trūkumu attiecībā uz Komisijas izvēli veikt vispārēju un abstraktu pārbaudi.

- 54 Prasītāja atsauca arī uz Komisijas 1997. gada 30. jūlija Lēmumu 98/182/EK par atbalstu, ko Friuli–Venēcijas–Džūlijas [*Frioul-Vénétie Julienne*] (Itālija) reģions piešķīris reģiona preču pārvadātāju autotransporta uzņēmumiem (OV 1998, L 66, 18. lpp.). Minētajā lēmumā shēma, kas ieviesta ar valsts tiesību aktiem, ir kvalificēta kā valsts atbalsts tikai attiecībā uz dažām nozarēm. Turklāt, ņemot vērā atbalsta saņēmēju

uzņēmumu darbību, daži atbalsti tika uzskatīti par saderīgiem ar kopējo tirgu. Šis lēmums parādīja, ka dziļāka analīze par vispārējās atbalsta shēmas dažādo nozaru situāciju ir iespējama.

- 55 Komisija norāda — tā kā šajā lietā runa ir par atbalsta shēmu, tai katrā ziņā bija jāveic vispārējs un abstrakts novērtējums. Turklāt Itālijas iestādes neesot sniegušas Komisijai precīzas ziņas, kuri no attiecīgajiem pakalpojumiem nebija pieejami konkurencei Kopieniu mērogā.

— Par otro pamatu, kurā tiek apgalvota konkurences kropļojumu neesamība

- 56 Prasītājas argumentācija balstās uz trim galvenajiem argumentiem.

- 57 Pirmkārt, prasītāja apgalvo, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrības nedarbojās konkurējošos tirgos un tāpēc trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa, kuru tās saņēma, nevarēja kropļot konkurenci vietējo sabiedrisko pakalpojumu tirgos.

- 58 Elektroenerģijas ražošanas nozare tika liberalizēta tikai 1999. gadā, transponējot Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Direktīvu 96/92/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV 1997, L 27, 20. lpp.). Galu galā līdz 1999. gada 31. decembrim prasītāja neveica darbību tādu galapatērētāju tirgū, kuri var brīvi izvēlēties savu enerģijas piegādātāju. Elektroenerģijas piegāde nebija atvērta konkurencei, jo normatīvo aktu noteikumi, kas reglamentēja šos pakalpojumus, katrā teritoriālā zonā paredzēja monopolstāvokli.

- 59 Bet gāzes piegāde tika liberalizēta tikai 2000. gadā, transponējot Itālijā Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 22. jūnija Direktīvu 98/30/EK par kopīgiem noteikumiem dabasgāzes iekšējam tirgum (OV L 204, 1. lpp.).
- 60 Komisijai šajā gadījumā esot vajadzējis ievērot pieeju, kas pieņemta tās 1998. gada 1. jūlija Lēmumā 98/693/EK par Spānijas atbalsta shēmu *Plan Renove Industrial* rūpniecisko transportlīdzekļu iegādei (1994. gada augusts — 1996. gada decembris) (OV L 329, 23. lpp.), kurā tā atzina, ka pasākumi nav uzskatāmi par valsts atbalstu konkurences neesamības dēļ.
- 61 Otrkārt, prasītāja apgalvo, ka apstrīdētais lēmums ir balstīts uz kļūdainu faktu vērtējumu attiecībā uz Likuma Nr. 142/90 sabiedrību iespēju darboties tirgos ārpus teritorijas, kas ir viņu references pašvaldību kompetencē.
- 62 Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām neesot bijusi brīva piekļuve citu pašvaldību vietējiem sabiedriskajiem pakalpojumiem. Tieša koncesija esot bijusi pakļauta nolīgumam starp šīm pašvaldībām un komūnu, kas kontrolē attiecīgo Likuma Nr. 142/90 sabiedrību, kā arī vispārējam nosacījumam, ka tas atbilst izcelsmes vietas kolektīvajām interesēm.
- 63 Katrā ziņā prasītāja precizē, ka laikā, kad tika piemērots trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa, tā nav piedalījies nevienā sabiedriskā iepirkuma procedūrā saistībā ar vietējo sabiedrisko pakalpojumu piešķiršanu citās ģeogrāfiskās zonās. Tāpēc tā neesot guvusi nekādas priekšrocības salīdzinājumā ar uzņēmumiem, kuri nebija saņēmuši tādus pašus atbrīvojumus. Tā piebilst, ka visiem uzņēmumiem, kas darbojas šajās nozarēs, ir bijušas ekskluzīvas ilgtermiņa koncesijas.

64 Treškārt, prasītāja apgalvo, ka, lai arī Likuma Nr. 142/90 sabiedrības ir veidotas kā akciju sabiedrības, kuru akciju vairākums pieder valstij, tādējādi iedvesmojoties no privātu uzņēmumu darbības kritērijiem, to vienīgais izveidošanas mērķis ir nodrošināt vietējo sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu. Tāpēc to darbības joma ir tikai vietējie sabiedriskie pakalpojumi. Līdz ar to nevar pamatoti apgalvot, kā to dara Komisija, ka speciāli pašvaldību uzņēmumi ir spiesti darboties vienīgi vietējo sabiedrisko pakalpojumu tirgos, bet Likuma Nr. 142/90 sabiedrības var brīvi darboties citos tirgos. Likuma Nr. 142/90 sabiedrību darbības saturs un mērķis lielā mērā ir tāds pats kā speciāliem pašvaldību uzņēmumiem. Prasītāja precizē, ka līdz 1999. gadam tā savu darbību ir veikusi tikai gāzes un elektroenerģijas nozarē, bet telekomunikāciju nozarē sākusi darboties tikai pēc 1999. gada.

65 Kā norāda prasītāja, tā kā Likuma Nr. 142/90 sabiedrības ir tikušas veidotas sabiedrisko pakalpojumu sniegšanai, tās nav piedalījušās sabiedriskā iepirkuma procedūrās par šo pakalpojumu piešķiršanu. No prasītājas teiktā izriet, ka Komisijas arguments par konkurences esamību attiecībā uz iepirkuma iegūšanu neesot pārliecinošs, jo sabiedrisko pakalpojumu nozarē tirgus nebija atvērts konkurencei.

66 *Corte suprema di cassazione* (Kasācijas tiesa, Itālija) apvienoto palātu 1995. gada 6. maija spriedumā lietā Nr. 4989, ko Komisija piemin apstrīdētā lēmuma 61. zemsvītras piezīmē (92. apsvērums), ir atzīts tikai Likuma Nr. 142/90 sabiedrību privāttiesiskais raksturs, neņemot par to iespēju brīvi darboties dažādos tirgos. Minētajā spriedumā tāpat esot apstiprināts, ka lēmuma izveidot Likuma Nr. 142/90 sabiedrību automātiskas sekas ir tādas, ka vietējie sabiedriskie pakalpojumi tiek ekskluzīvi uzticēti šai sabiedrībai.

67 Katrā ziņā uzņēmumam izmantojot peļņu, kas iegūta no pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi ekskluzīvas sniegšanas, lai paplašinātu savu darbību blakus tirgū, kas ir atvērts konkurencei, pats par sevi nerada konkurences noteikumu pārkāpumu. Līdz ar to Likuma Nr. 142/90 sabiedrību iespēja darboties citos tirgos nevar būt arguments, lai trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa kvalificētu kā valsts atbalstu.

- 68 Runājot par EKL 253. pantu, prasītāja apgalvo, ka pienākums norādīt pamatojumu ir īpaši svarīgs vispārējā valsts atbalsta kontekstā un kļūst būtisks, ja valsts pasākumi, ar kuriem tiek piešķirta nodokļu priekšrocība, skar ievērojamu skaitu privātpersonu, kā tas ir šajā lietā. Prasība par pienācīgu pamatojumu vēl jo vairāk ir obligāta, ja runa ir par konkrētiem tirgiem, kā, piemēram, par vietējo sabiedrisko pakalpojumu tirgiem, kuriem reizēm ir raksturīgs monopolstāvoklis.
- 69 Prasītāja apgalvo — ja konkrētu konkurences apstākļu analīze var būt lieka attiecībā uz parastām rūpniecības un komercijas nozarēm, tā tas nav tādu nozaru gadījumā, kuras lielā mērā ir reģlamentētas un rezervētas īpašiem uzņēmumiem, kāda 90. gados Itālijā bija vietējo sabiedrisko pakalpojumu nozare.
- 70 Runājot par trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa konkurenci ierobežojošo iedarbību citos tirgos, Komisija neesot pierādījusi, ka konkurence tikusi potenciāli vai faktiski kropļota, tā neesot precizējusi attiecīgos tirgus un neesot pierādījusi, ka apgalvotie kropļojumi ir saistāmi ar trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa. Komisija esot tikai vispārēji atsaukusies uz “citiem produktu tirgiem, kuros ir Kopienų tirdzniecība” un “nozarēm, kas atšķiras no tā sauktajām vietējo sabiedrisko pakalpojumu nozarēm” (apstrīdētā lēmuma 74. apsvērumš). Komisijai esot vajadzējis daudz plašāk un izsmelošāk analizēt trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa ietekmi uz konkurenci citās nozarēs.
- 71 Tāpat apstrīdētājā lēmumā neesot norādīts pamatojums tiktāl, ciktāl tajā tiek nošķirtas Likuma Nr. 142/90 sabiedrības, no vienas puses, un pašvaldību uzņēmumi ar juridiskas personas statusu, kas pieder tām pašām vietējām vienībām un saņem trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa, no otras puses, turklāt nenorādādama iemeslus.

72 Persona, kas iestājusies lietā, būtībā pievienojas prasītājas nostājai un argumentiem par EKL 87. panta pārkāpumu.

73 Komisija apstrīd visus izvirzītos argumentus.

— Par trešo pamatu, kurā tiek apgalvota tirdzniecības ietekmēšanas starp dalībvalstīm neesamība

74 Prasītāja būtībā apgalvo, ka šajā gadījumā tirdzniecība starp dalībvalstīm nav ietekmēta. Tā šajā sakarā atsaucas uz faktu, ka vietējie sabiedriskie pakalpojumi ir tiešā veidā uzticēti Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām. Atlases procedūras ir tikušas rīkotas vienīgi teritorijās, kurās nedarbojās neviens pašvaldības uzņēmums vai Likuma Nr. 142/90 sabiedrība. Prasītāja noraida Komisijas tēzi, ka trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa pastāvēšana vien esot radījusi komūnām pamudinājumu vietējos sabiedriskos pakalpojumus tiešā veidā piešķirt Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām, nevis rīkot sabiedriskā iepirkuma procedūras. Tā gluži pretēji apgalvo — bez tiesībām piešķirt sabiedriskos pakalpojumus tiesas koncesijas veidā neviena pašvaldība neesot piekritusi veidot Likuma Nr. 142/90 sabiedrības. Pretējā gadījumā pašvaldības tiktu pakļautas riskam, ka “viņu” Likuma Nr. 142/90 sabiedrības sabiedriskā iepirkuma procedūrās sāktu konkurēt ar citiem tirgus dalībniekiem.

75 Turklāt prasītāja atsaucas uz Komisijas 2000. gada 20. septembra Paziņojumu par vispārējas nozīmes pakalpojumiem Eiropā (OV 2001, C 17, 4. lpp.), kurā Komisija ir noteikusi, ka konkurences noteikumi ir piemērojami tikai tad, ja attiecīgās darbības var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Piemēram, saskaņā ar vispārēju noteikumu, kas ir minēts minētā paziņojuma 32. punktā, darbība, kuras ietekme tirgū ir nenozīmīga, kā, piemēram, virkne vietēja rakstura vispārējas nozīmes pakalpojumu, parasti neietekmē tirdzniecību dalībvalstu starpā. Komisija neesot norādījusi iemeslus, kādēļ minētais vispārējais noteikums neattiecas uz pašreizējo gadījumu.

- 76 Prasītāja uzskata, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā nav pietiekami pamatojusi savu vērtējumu par trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm. Komisija neesot minējusi katru vietējo sabiedrisko pakalpojumu tirgus iekšējos apstākļus, bet tikai apstiprinājusi, ka “nevar noliegt, ka pati atbalsta esamība Likuma Nr. 142/90 sabiedrību labā ir radījusi komūnām stimulu uzticēt pakalpojumus tiešā veidā, nevis piešķirt koncesijas atklātā procedūrā”.
- 77 Persona, kas iestājusies lietā, būtībā pievienojas prasītājas nostājai par EKL 87. panta pārkāpumu.
- 78 Komisija uzskata, ka šajā gadījumā tirdzniecība starp dalībvalstīm ir ietekmēta un ka apstrīdētais lēmums šajā sakarā ir pietiekami pamatots.

Pirmās instances tiesas vērtējums

- 79 Vispirms ir jāatgādina, ka — lai uzskatītu, ka pastāv atbalsts, — ir jābūt izpildītiem visiem EKL 87. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem. Pirmkārt, tam jābūt saistītam ar valsts intervenci vai valsts līdzekļu izmantošanu. Otrkārt, šai intervencei jābūt tādai, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Treškārt, tam jābūt tādām, ar ko tiek radīta selektīva priekšrocība tā saņēmējam. Ceturtkārt, tam jābūt tādām, ar ko tiek izkropļota konkurence vai arī tiek radīti draudi to izkropļot (skat. Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedumu lietā *C-280/00 Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg, Recueil*, I-7747. lpp.; turpmāk tekstā — “spriedums lietā *Altmark*”, 74. un 75. punkts un tajos minētā judikatūra, un 2005. gada 3. marta spriedumu lietā *C-172/03 Heiser*, Krājums, I-1627. lpp., 27. punkts).
- 80 Šajā gadījumā prasītāja būtībā apstrīd, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa tiek kvalificēts kā valsts atbalsts. Pirmkārt, tā apgalvo, ka Komisijai vajadzēja

veikt analīzi katrā tirgū un, otrkārt, ka divi no četriem EKL 87. panta 1. punkta nosacījumiem par Kopienas iekšējās tirdzniecības un konkurences ietekmēšanu nav izpildīti. Turklāt apstrīdētajā lēmumā neesot pietiekami norādīts pamatojums vai tas vispār nav norādīts attiecībā uz šo divu nosacījumu pārbaudi.

— Par pirmo pamata daļu, kurā tiek apgalvots izmeklēšanas trūkums

81 Runājot par tirgus izpēti, jākonstatē, ka attiecīgais pasākums attiecas uz specifisku uzņēmumu kategoriju, proti, Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām. Vienīgais nosacījums, lai varētu izmantot minēto shēmu, ir būt šādai sabiedrībai.

82 Tāpat ir jānorāda, ka trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa shēmas piemērošana nav ierobežota ar īpašiem pakalpojumiem un ka minētajā shēmā paredzēto uzņēmumu darbība nav ierobežota ar sabiedrisko pakalpojumu nozari. Runa ir tikai par vienu atbalsta shēmu, nevis dažādām atbalsta shēmām, kas tiktu klasificētas atkarībā no darbības vai attiecīgā tirgus.

83 No tā izriet, ka šīs lietas apstākļos Komisijai nebija pienākuma veikt analīzi par katru nozari, lai novērtētu trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa ietekmi.

84 Runājot par atsauci uz Lēmumu 98/182, jākonstatē, ka atšķirībā no lietas, kurā šis lēmums pieņemts un kura attiecās tikai uz vienu nozari, pašreizējā lietā runa ir par lielu nozaru daudzveidību.

85 Attiecībā uz konstatējumu, ka koncesiju tirgus esot atšķirīgs no sabiedrisko pakalpojumu tirgus, jānorāda, ka sabiedrisko pakalpojumu nodrošināšanai vietējās iestādes var izmantot koncesijas juridisko formu un ka koncesiju tirgus šādā nozarē ir atvērts konkurencei Kopienu mērogā, kā arī pakļauts EK līguma noteikumiem.

86 Visbeidzot, runājot par apgalvoto pamatojuma nenorādīšanu, jāatzīst, ka Komisija apstrīdētā lēmuma 42.–45. apsvērumā norādījusi iemeslu, kādēļ tā veikusi vispārēju un abstraktu attiecīgās shēmas pārbaudi.

87 Ņemot vērā iepriekš minēto, šī pamata pirmā daļa ir jānoraida.

— Par pirmā pamata otro un trešo daļu, kurās tiek apgalvota konkurences izkropļojumu un tirdzniecības starp dalībvalstīm ietekmēšanas neesamība

88 Attiecībā uz otro un ceturto nosacījumu, kas minēti šī sprieduma 79. punktā, jāatgādina, ka, izvērtējot šos divus nosacījumus, Komisijai nav jākonstatē atbalsta reālā ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un faktiskā konkurences izkropļošana, bet gan vienīgi jāpārbauda, vai atbalsts varētu ietekmēt šo tirdzniecību un izkropļot konkurenci (skat. Tiesas 2005. gada 15. decembra spriedumu lietā *C-148/04 Unicredito Italiano*, Krājums, I-11137. lpp., 54. punkts un tajā minētā judikatūra).

89 Ir arī jāatgādina, ka saistībā ar atbalsta shēmu Komisija var aprobežoties ar attiecīgās shēmas īpašību izpēti, lai sava lēmuma pamatojumā novērtētu, vai saistībā ar nosacījumiem, ko šī programma paredz, tā ir tāda, kas var galvenokārt dot labumu uzņēmumiem, kuri piedalās tirdzniecībā starp dalībvalstīm (Tiesas 2002. gada 7. marta spriedums lietā *C-310/99 Itālija/Komisija*, *Recueil*, I-2289. lpp.).

- 90 Turklāt ir jāatgādina, ka jebkurš atbalsts, kas piešķirts uzņēmumam, kurš savu darbību veic Kopienas tirgū, var izraisīt konkurences kropļojumus un ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm (skat. Pirmās instances tiesas 2002. gada 6. marta spriedumu apvienotajās lietās T-92/00 un T-103/92 *Diputación Foral de Álava/Komisija, Recueil*, II-1385. lpp., 72. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 91 Turklāt nav sliekšņa vai procentuālās robežas, kuru nesasniedzot, var uzskatīt, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm netiek ietekmēta. Atbalsta salīdzinoši nelielā nozīme vai atbalsta saņēmēja uzņēmuma salīdzinoši mērenais lielums *a priori* neizslēdz iespēju, ka tirdzniecība starp dalībvalstīm ir ietekmēta (Tiesas 1990. gada 21. marta spriedums lietā C-142/87 Beļģija/Komisija, saukts "Tubemeuse", *Recueil*, I-959. lpp., 43. punkts; 1994. gada 14. septembra spriedums apvienotajās lietās no C-278/92 līdz C-280/92 Spānija/Komisija, *Recueil*, I-4103. lpp., 42. punkts, un iepriekš 79. punktā minētais spriedums lietā *Altmark*, 81. punkts).
- 92 Turklāt Tiesa norādīja, ka nebija pilnībā izslēgts, ka valsts subsīdija, kas piešķirta uzņēmumam, kurš vienīgi sniedz vietējā vai reģionālā transporta pakalpojumus un nesniedz transporta pakalpojumus ārpus savas izcelsmes valsts, tomēr var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm EKL 87. panta 1. panta nozīmē. Ja dalībvalsts piešķir valsts subsīdiju uzņēmumam, tad šī uzņēmuma veiktais pakalpojumu sniegšanas apjoms var tikt uzturēts vai palielināts ar tādām sekām, ka citās dalībvalstīs dibinātiem uzņēmumiem iespējas sniegt šajā dalībvalstī savus transporta pakalpojumus tiek samazinātas (iepriekš 79. punktā minētais spriedums lietā *Altmark*, 77. un 78. punkts).
- 93 Šajā lietā, pirmkārt, saistībā ar konkurences ietekmēšanas nosacījumu ir jākonstatē, ka, tā kā prasītāja, protams, ir norādījusi, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrības neveica savu darbību konkurējošos tirgos, atsaucoties it īpaši uz savām darbības nozarēm, tā nav iesniegusi nevienu pienācīgu pierādījumu, lai pamatotu apgalvojumu, ka vietējo sabiedrisko pakalpojumu nozarēs attiecīgajā laikā nebija konkurences. Šajā sakarā ir jāatgādina, ka šajā lietā runa ir par atbalsta shēmu, kas aptver daudzas nozares, nevis par dažādām atbalsta shēmām, kas katra attiecas uz specifisku nozari.

- 94 Fakts, ka attiecīgā atbalsta shēma attiecas vienīgi uz Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām neatkarīgi no to darbības veidiem, un apstākļi, ka šie uzņēmumi faktiski darbojas dažādās ekonomikas nozarēs, kā jau tas norādīts šī sprieduma 81.–83. punktā, ir pietiekams, lai secinātu, ka attiecīgais pasākums pats par sevi var ietekmēt konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm.
- 95 Šajā sakarā ir jānorāda, ka, gluži kā to paveikusi Komisija apstrīdētā lēmuma 73. un 84. apsvērumā, noteiktās attiecīgās nozarēs, tādās kā farmaceitisko produktu, atkritumu, gāzes, elektroenerģijas un ūdens nozarēs, bija zināms konkurences līmenis laikā, kad stājās spēkā attiecīgie pasākumi.
- 96 Turklāt Likuma Nr. 142/90 sabiedrību darbība neaprobežojas vienīgi ar vietējo sabiedrisko pakalpojumu nozari. Līdz ar to attiecīgais pasākums var veicināt minēto sabiedrību izplešanos konkurencei atvērto tirgos, tādējādi radot kropļojošu iedarbību pat citās nozarēs, kas nav vietējo sabiedrisko pakalpojumu nozares. Šajā sakarā no Likuma Nr. 142/90, kā to interpretējusi *Corte suprema di cassazione* 1995. gada 6. maija spriedumā lietā Nr. 4989 un *Consiglio di Stato* (Valsts padome, Itālija) 2001. gada 3. septembra spriedumā lietā Nr. 4586, izriet, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām ir iespēja darboties gan Itālijā, gan ārvalstīs un jomās, kas atšķiras no tām, kuras paredzētas to statūtos, izņemot gadījumus, ja tas ievērojami ierobežotu resursus un līdzekļus un ja tas varētu kaitēt references pašvaldībai.
- 97 Šajā sakarā jākonstatē, ka prasītājas statūti ir formulēti tādā pašā nozīmē. No minētajiem statūtiem izriet, ka prasītāja var reģistrēt uzņēmējdarbību, pārstāvniecības, meitas sabiedrības un filiāles Itālijā un ārvalstīs. Tāpat no šiem statūtiem izriet, ka aktivitāšu mērķis aptver plašu darbības lauku. Turklāt ir noteikts, ka prasītāja var iegūt dalību un daļas citās Itālijas un ārvalstu sabiedrībās un uzņēmumos, kuriem ir līdzīgs, saistīts vai papildinošs sabiedriska mērķis.

- 98 Attiecībā uz prasītājas argumentu, ka konkurences noteikumi paši par sevi nav šķērslis tam, ka peļņa, kas gūta no sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas, var tikt izmantota, lai izvērstu darbību citā tirgū, jānorāda, ka, ja sabiedrība, kas ir saņēmusi valsts atbalstu un tādējādi ir varējusi vairot savu peļņu, izvērš savu darbību citā konkurencei atvērtā tirgū, nav iespējams izslēgt zināmu ietekmi uz konkurenci.
- 99 Visbeidzot, jākonstatē, kā to norāda Komisija, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrību darbības nozarēs uzņēmumi konkurē, lai saņemtu vietējo sabiedrisko pakalpojumu koncesijas dažādās pašvaldībās, un ka šo koncesiju tirgus ir atvērts konkurencei (apstrīdētā lēmuma 67. un 68. apsvērumi). Nav nozīmes tam, ka prasītāja laikā, kad tika piemērots trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa, nav piedalījusies nevienā sabiedriskā iepirkuma procedūrā saistībā ar vietējo sabiedrisko pakalpojumu piešķiršanu citās ģeogrāfiskās zonās.
- 100 Arguments par konkurences neesamību un tādēļ ietekmes uz starpvalstu tirdzniecību neesamību sakarā ar to, ka praksē attiecīgie pakalpojumi tika tiešā veidā piešķirti Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām, ir jānorāda. Pirmkārt, tieša piešķiršana nevājina iepriekšējos punktos veikto konstatāciju, ka attiecīgajā tirgū bija vismaz noteikta līmeņa konkurence. Otrkārt, arguments drīzāk bija vērsts uz to, lai pierādītu attiecīgo pasākumu ierobežojošo ietekmi uz konkurenci un nevis konkurences neesamību attiecīgajā tirgū. Kā to Komisija uzsver apstrīdētā lēmuma 71. apsvērumā, nevar tikt noliegts, ka pati atbalsta par labu Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām pastāvēšana radīja pašvaldībām stimulu tiešā veidā piešķirt šīm sabiedrībām pakalpojumus, nevis piešķirt koncesijas atklātās procedūrās.
- 101 Saistībā tieši ar jautājumu, vai attiecīgie pasākumi kropļoja vai draudēja kropļot tirgū pastāvošo konkurenci, ir jākonstatē, ka attiecīgie pasākumi pastiprināja Likuma Nr. 142/90 sabiedrību konkurētspējas stāvokli salīdzinājumā ar jebkuru citu Itālijas vai ārvalstu uzņēmumu, kas darbojas attiecīgajā tirgū. Kā Komisija pamatoti norāda apstrīdētā lēmuma 62. apsvērumā, uzņēmumi, kuru juridiskā forma nav kapitāl-

sabiedrība un kuru akciju vairākums nepieder vietējām pašvaldībām, ir nelabvēlīgā stāvoklī, ja tie vēlas piedalīties konkursā par noteikta pakalpojumu noteiktā teritorijā sniegšanas piešķiršanu.

- 102 No iepriekš minētā izriet, ka attiecīgais pasākums kropļo vai draud kropļot konkurenci EKL 87. panta 1. punkta nozīmē.
- 103 Otrkārt, saistībā ar nosacījumu par starpvalstu tirdzniecības ietekmēšanu vispirms ir jāatgādina, ka fakts, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrības darbojas vienīgi savas valsts tirgū vai savas izcelsmes teritorijā, nav noteicošs. Būtībā starpvalstu tirdzniecību attiecīgais pasākums ietekmē, ja uzņēmumu, kas dibināti citās dalībvalstīs, iespēja sniegt savus pakalpojumus Itālijas tirgū ir samazinājusies (skat. šī sprieduma 92. punktu).
- 104 Tādēļ Komisija apstrīdētā lēmuma 70. apsvērumā pamatoti konstatēja, ka attiecīgais pasākums varēja radīt šķērslī ārvalstu uzņēmumiem, kas vēlējas ienākt Itālijā vai tur piedāvāt savus pakalpojumus, un tādējādi ietekmēja tirdzniecību starp dalībvalstīm EKL 87. panta 1. punkta nozīmē.
- 105 Pirmkārt, attiecīgais pasākums rada kaitējumu ārvalstu uzņēmumiem, kas piedalās konkursā par vietējām sabiedrisko pakalpojumu koncesijām Itālijā, tāpēc ka sabiedriskie uzņēmumi, kas gūst labumu no attiecīgās shēmas, var piedāvāt konkurētspējīgākas cenas nekā to valsts vai Kopienas konkurenti, kuri negūst labumu no minētās shēmas. Otrkārt, attiecīgais pasākums padara citu dalībvalstu uzņēmumiem mazāk pievilcīgas investīcijas iespējas vietējo sabiedrisko pakalpojumu nozarē Itālijā (piemēram, ar daļu vairākuma iegūšanu), jo atpirktie uzņēmumi nevarētu gūt labumu (vai varētu zaudēt labumu) no attiecīgā pasākuma sakarā ar to jauno akcionāru būtību (apstrīdētā lēmuma 69. apsvēruma).

- 106 Attiecībā uz apgalvoto pamatojuma neesamību apstrīdētajā lēmumā saistībā ar šiem diviem nosacījumiem ir jāatgādina, ka Komisija pietiekamā veidā apstrīdētā lēmuma 62.–64., 69., 73. un 74. apsvērumā izklāstīja iemeslus, kādēļ tā uzskatīja, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa varētu traucēt konkurenci un ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Turklāt, kā tas jau tika izvirzīts, Komisijai nebija jāpierāda jau piešķirto atbalstu reālā iedarbība (Tiesas 1990. gada 14. februāra spriedums lietā C-301/87 Francija/Komisija, *Recueil*, I-307. lpp., 33. punkts).
- 107 No iepriekš minētā izriet, ka, kvalificējot kā valsts atbalstu trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa, nav pieļauta kļūda, tāpēc šī pamata otrā un trešā daļā ir jānoraida.
- 108 Tādēļ šis pamats ir jānoraida kopumā.

Par otro pamatu, ar kuru tiek apgalvots EKL 88. panta 1. punkta un EKL 253. panta pārkāpums sakarā ar to, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa kvalificēts kā jauns atbalsts

Lietas dalībnieku argumenti

- 109 Prasītāja pakārtoti apgalvo, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa ir pastāvošs atbalsts un ka tādēļ Komisija ar apstrīdēto lēmumu ir pārkāpusi EKL 88. panta 1. un 2. punkta prasības.

- 110 Tā apgalvo, ka atbrīvojums no ienākuma nodokļa tika noteikts pirms EK līguma stāšanās spēkā. Jau kopš iepriekšējā gadsimta sākuma šāds atbrīvojums ir bijis paredzēts pašvaldību un specializētiem uzņēmumiem, un tas tika pagarināts attiecībā uz Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa veidā.
- 111 Lai vēl vairāk pamatotu savu argumentāciju, prasītāja atsauca uz Tiesas 1994. gada 9. augusta spriedumu lietā *C-44/93 Namur-Les assurances du crédit (Recueil, I-3829. lpp., 33. punkts)* un Pirmās instances tiesas 2002. gada 30. aprīļa spriedumu apvienotajās lietās T-195/01 un T-207/01 *Government of Gibraltar/Komisija (Recueil, II-2309. lpp.)*, no kuriem izriet, ka Komisijai ir jāpārbauda grozītas atbalsta shēmas jaunie aspekti. Šajā gadījumā uzņēmumu, kuriem uzticēti sabiedriskie pakalpojumi, darbības joma nav mainījusies. Prasītāja norāda, ka Likums Nr. 142/90 atļāva vietējām iestādēm pašām organizēt savus vietējos pakalpojumus citā juridiskā formā nekā pašvaldību uzņēmumi.
- 112 Kā norāda prasītāja, apstrīdētajā lēmumā sniegtais pamatojums ir nelogisks un pretrunīgs. Pirmkārt, Komisija, vērtējot atbrīvojumu no maksājumiem par aktīvu atsavināšanu, ir atzinusi, ka pašvaldību uzņēmumi un Likuma Nr. 142/90 sabiedrības būtībā iemieso vienu un to pašu ekonomisko vienību. Otrkārt, vērtējot trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa, tā uzskatīja, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrības veido ekonomiski un pēc būtības no pašvaldības šķirtas vienības. Komisija apstrīdētajā lēmumā esot secinājusi, ka atbrīvojums no maksājumiem par aktīvu atsavināšanu nav valsts atbalsts. Tā kā nosacījumi, lai izmantotu šo atbrīvojumu, un nosacījumi, lai izmantotu trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa bija vienādi, Komisijai esot vajadzējis uzskatīt, ka arī šis pēdējais pasākums nav valsts atbalsts.
- 113 Turklāt Padomes 1999. gada 22. marta Regulas (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus [EKL 88.] panta piemērošanai (OV L 83, 1. lpp.), 1. panta b) punkta v) apakšpunktā esot noteikts — “ja daži pasākumi kļūst par atbalstu tādēļ, ka Kopienas tiesību akti nosaka kādas darbības liberalizāciju, tad pēc datuma, kas noteikts liberalizācijai, šādus pasākumus neuzskata par pastāvošu atbalstu”. Tas nozīmējot, ka uz

laiku līdz attiecīgo nozaru liberalizācijai trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa nevar tikt uzskatīts par jaunu atbalstu, jo tas ir piešķirts nozarēs, kuras nav atvērtas konkurencei.

- 114 Šo iemeslu dēļ prasītāja apgalvo arī pamatojuma trūkumu.
- 115 Persona, kas iestājusies lietā, būtībā pievienojas prasītājas nostājai un argumentiem.
- 116 Komisija šo argumentāciju apstrīd, pamatodamās uz apstrīdētā lēmuma 86.–91. apsvērumu. Tā piebilst, ka apstrīdētajā lēmumā ietvertais secinājums šobrīd esot apstiprināts ar Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regulas (EK) Nr. 794/2004, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 659/1999 (OV L 140, 1. lpp.), 4. pantu.

Pirmās instances tiesas vērtējums

- 117 Iepriekš 111. punktā minētajā spriedumā lietā *Namur-Les assurances du crédit* (13. punkts) Tiesa nosprieda, ka gan no EKL 88. panta tiesību normu satura, gan no to mērķiem izriet, ka par pastāvošiem atbalstiem šī panta 1. punkta nozīmē ir jāuzskata atbalsti, kas pastāvēja pirms EK līguma stāšanās spēkā un kas varēja tikt likumīgi realizēti atbilstoši EKL 88. panta 3. punktā noteiktajiem nosacījumiem, ieskaitot nosacījumus, kas izriet no šī panta interpretācijas, kuru Tiesa veikusi 1973. gada 11. decembra spriedumā lietā 120/73 *Lorenz* (*Recueil*, 1471. lpp., 4.–6. punkts), bet par jaunu atbalstu, kas ir pakļauts paziņošanas pienākumam, kas izklāstīts minētajā tiesību normā, ir jāuzskata pasākumi, ar kuriem tiek noteikti vai grozīti atbalsti, un šie grozījumi var attiekties gan uz pastāvošiem atbalstiem, gan uz sākotnējiem projektiem, kas paziņoti Komisijai.

- 118 Saistībā ar pastāvošiem atbalstiem Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punktā ir pārņemti un nostiprināti judikatūrā izstrādātie noteikumi.
- 119 Saskaņā ar šo tiesību normu pastāvošs atbalsts ir:
- i) jebkāds atbalsts, kas pastāvēja pirms EK liguma stāšanās spēkā attiecīgajā dalībvalstī;
 - ii) atļauts atbalsts, t.i., atbalsta shēmas un individuāls atbalsts, ko atļāvusi Komisija vai Padome;
 - iii) jebkāds atbalsts, kuru uzskata par atļautu atbalstu, jo Komisija nav pieņēmusi lēmumu divu mēnešu laikā no tā pilnīgas paziņošanas, ko tā var izmantot iepriekšējam izvērtējumam;
 - iv) atbalsts, attiecībā uz kuru ir izbeidzies desmit gadu noilguma termiņš tā atgūšanai;
 - v) atbalsts, ko uzskata par pastāvošu atbalstu, jo ir iespējams konstatēt, ka tā ieviešanas laikā tas nav bijis atbalsts, bet pēc tam kopējā tirgus attīstības dēļ — dalībvalstij neieviešot izmaiņas — tas kļuvis par atbalstu. Ja daži pasākumi kļūst par atbalstu tādēļ, ka Kopienas tiesību akti nosaka kādas darbības liberalizāciju, tad pēc datuma, kas noteikts liberalizācijai, šādus pasākumus neuzskata par pastāvošu atbalstu.

- 120 Saskaņā ar minētās regulas 1. panta c) punktu visi pastāvošā atbalsta grozījumi ir jāuzskata par jaunu atbalstu.
- 121 Būtībā pasākumi, ar kuriem tiek noteikts atbalsts vai grozīts pastāvošs atbalsts, ir jauns atbalsts. Konkrētāk, ja grozījums skar pašas sākotnējās shēmas būtību, tad šī shēma tiek transformēta par jaunu atbalsta shēmu. Tomēr nevar būt runas par tādu būtisku grozījumu, ja jaunais elements ir skaidri nodalāms no sākotnējās shēmas (iepriekš 111. punktā minētais spriedums apvienotajās lietās *Government of Gibraltar*, 109.–111. punkts).
- 122 Šajā lietā nav strīda par to, ka atbrīvojums neietilpst Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punktā paredzētajā otrajā, trešajā un ceturtajā situācijā, kas ļauj uzskatīt atbalsta pasākumu par pastāvošu atbalstu. Turklāt prasītāja neizvirzīja šīs situācijas.
- 123 Saistībā ar pirmo Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punktā paredzēto situāciju vispirms ir jākonstatē, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa tika noteikts ar Dekrētlikumu Nr. 331/93 un Dekrētlikumu Nr. 549/95. 1990. gadā, kad ar Likumu Nr. 142/90 tika reformēti juridiskie organizēšanas instrumenti, kas nodoti pašvaldību rīcībā, lai pārvaldītu vietējos sabiedriskos pakalpojumus, un kuru starpā ir iespēja dibināt sabiedrības ar ierobežotu atbildību, kuru akciju vairākums pieder valstij, nekādi ienākuma nodokļa atbrīvojumi šīm sabiedrībām netika paredzēti.
- 124 Visām Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām, kas izveidotas laikposmā no 1990. gada līdz 1993. gada 30. augustam, kad stājās spēkā Dekrētlikuma Nr. 331/93 66. pants, bija jāmaksā ienākuma nodoklis.
- 125 Līdz ar to, kā to Komisija pamatoti norādījusi apstrīdētā lēmuma 91. apsvērumā, lai attiecinātu uz Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām nodokļu režīmu, kas attiecas uz vietējām

pašvaldībām, Itālijas likumdevējam bija jāpieņem jauns tiesību akts vairākas desmitgades pēc EK līguma stāšanās spēkā.

- 126 Turklāt, pat atzīstot, ka pašvaldības uzņēmumu atbrīvojums no nodokļiem tika noteikts pirms EK līguma stāšanās spēkā un ka šis atbrīvojums bija spēkā līdz 1995. gadam, Likuma Nr. 142/90 sabiedrības būtiski atšķiras no pašvaldības uzņēmumiem. Tomēr nodokļu priekšrocību, kas noteiktas pašvaldības vai specializētiem uzņēmumiem, paplašināšana attiecībā uz tādu jaunu saņēmēju kategoriju kā Likuma Nr. 142/90 sabiedrības ir no sākotnējās shēmas nošķirams grozījums. Kā tas ir norādīts *Consiglio di Stato* 2001. gada 3. septembra spriedumā lietā Nr. 4586, starp Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām un pašvaldības uzņēmumiem pastāv juridiskas atšķirības it īpaši tādēļ, ka minētajām sabiedrībām nav noteikti stingri teritoriālie ierobežojumi, kas ir noteikti minētajiem uzņēmumiem, un ka minēto sabiedrību darbības jomas ir daudz plašākas. Tādēļ, kā tas jau tika uzsvērts šī sprieduma 96. punktā, Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām ir iespēja darboties ārpus references teritorijas gan Itālijā, gan ārvalstīs un citās jomās, kas nav to statūtos minētās sabiedrisko pakalpojumu jomas, izņemot gadījumus, ja tas ievērojami ierobežotu resursus un līdzekļus un ja tas varētu kaitēt references pašvaldībai.
- 127 Līdz ar to, pat ja Likuma Nr. 142/90 sabiedrības ir pārņēmušas pašvaldības uzņēmumu tiesības un pienākumus, tiesību akti, kas nosaka to materiālās un ģeogrāfiskās darbības jomas, ir būtiski mainījušies.
- 128 Tādēļ ir jāsecina, ka uz trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa, kurš ieviests ar Likuma Nr. 549/95 3. panta 70. punkta un Dekrētikuma Nr. 331/93 66. panta 14. punkta tiesību normām, neattiecas Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta i) apakšpunkts.
- 129 Saistībā ar prasītājas otro tēzi, kas balstīta uz Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunktu, ir jānorāda, ka šī tiesību norma var tikt piemērota vienīgi attiecībā uz pasākumiem, kas nebija atbalsti to īstenošanas brīdī. Šajā sakarā ir pietiekami konstatēt,

ka attiecīgais pasākums tika noteikts brīdī, kad tirgi jebkurā gadījumā bija atvērti konkurencei, ļoti iespējams, dažādās pakāpēs. Tādēļ ir jāuzskata, ka uz trīs gadu atbrīvojumu no ienākuma nodokļa neattiecas Regulas Nr. 659/1999 1. panta b) punkta v) apakšpunkts.

130 Šī iemesla dēļ nevar secināt, ka netika norādīts pamatojums. Fakts, ka nozarēs, kurās darbojas Likuma Nr. 142/90 sabiedrības, bija zināma konkurence, bija iemesls, kādēļ Komisija noraidīja argumentu, ka attiecīgais pasākums ir jāuzskata par pastāvošu atbalstu (apstrīdētā lēmuma 82.–85. apsvērumi).

131 Visbeidzot, attiecībā uz apgalvoto pretrunu starp vērtējumu par atbrīvojumu no maksājumiem par aktīvu atsavināšanu tāpēc, ka pašvaldību uzņēmumi un Likuma Nr. 142/90 sabiedrības būtībā iemieso vienu un to pašu ekonomisko vienību, no vienas puses, un vērtējumu par trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa tāpēc, ka šie divi uzņēmumu veidi veido ekonomiski un pēc būtības atšķirīgas vienības, no otras puses, jānorāda, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā, pamatojamās uz Itālijas valdības sniegto informāciju, uzskatīja, ka pirmais atbrīvojums bija pamatots ar attiecīgās sistēmas vispārīgo raksturu un uzbūvi. Nav vajadzības lemt par šī vērtējuma pamatotību un jānorāda, ka fakts, ka Komisija, iespējams, pieļāvusi kļūdu attiecībā uz atbrīvojumu no maksājumiem par aktīvu atsavināšanu, nenozīmē, ka būtu jāatceļ kāda cita apstrīdētā lēmuma daļa.

132 Ņemot vērā iepriekš minēto, ir jāatzīst, ka attiecīgais pasākums nav pastāvošs atbalsts. Tādēļ otrais pamats ir jānoraida.

Par trešo pamatu, ar kuru tiek apgalvots EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunkta un EKL 253. panta pārkāpums

Lietas dalībnieku argumenti

- 133 Prasītāja apgalvo, ka Komisija ir pieļāvusi kļūdu tāpēc, ka tā nav uzskatījusi, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa bija valsts atbalsts, kas ir saderīgs ar kopējo tirgu atbilstoši EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunktam.
- 134 Tā izvirza argumentu, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa ir ļāvis reorganizēt attiecīgos uzņēmumus un pāriet no monopolistiskas tirgus ekonomikas uz konkurences tirgu. Tāpēc Komisijai esot bijis jāizmanto tā pati argumentācija, kas ietverta 1999. gada 10. novembra lēmumā par pārejas noteikumiem attiecībā uz pašvaldības transporta uzņēmumu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa (OV C 379, 11. lpp.) un 1999. gada 22. decembra Lēmumā 2000/410/EK par atbalsta shēmu, ko Francija plāno ieviest par labu Francijas ostu nozarei (OV 2000, L 155, 52. lpp.). Abos šajos lēmumos EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunkta piemērošana valsts pasākumiem esot bijusi paredzēta, lai tikai nodrošinātu monopola sistēmas pāreju uz liberalizētu sistēmu, izmantojot attiecīgo sabiedrību akcionāru uzņēmumu privatizāciju.
- 135 Prasītāja argumentē, ka, nepieņemot trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa, komūnas savus pašvaldību uzņēmumus nekad nebūtu pārveidojušas par Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām. Turklāt saskaņā ar šo pasākumu tika nodrošināta finanšu attiecību pārskatāmība starp valsts iestādēm un Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām un paredzēts pārejas periods uzņēmumu reorganizācijai, vienlaicīgi neietekmējot sabiedrisko pakalpojumu nepārtrauktību. Vēl attiecīgajiem uzņēmumiem esot bijuši stingri ierobežojumi attiecībā uz to teritoriju un darbības jomām. Tā kā Likuma Nr. 142/90 sabiedrību darbības jomas bija ierobežotas, trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa esot bijis pamatots.

- 136 Runājot par personisko situāciju, prasītāja apgalvo, ka pēc tās privatizācijas 1998. gadā tā ir veikusi reorganizāciju un savu iekārtu fundamentālu pārstrukturēšanu, no kā Milānas pilsēta ir guvusi skaidras priekšrocības.
- 137 Persona, kas iestājusies lietā, būtībā pievienojas prasītājas nostājai un argumentiem.
- 138 Komisija, norādot uz apstrīdētā lēmuma 97. un nākamajiem apsvērumiem, apstrīd šī pamata pamatotību.

Pirmās instances tiesas vērtējums

- 139 Vispirms ir jāatgādina, ka EKL 87. panta 3. punkta jomā Komisijai piemīt plaša rīcības brīvība (Tiesas 1987. gada 24. februāra spriedums lietā 310/85 *Deufil/Komisija, Recueil*, 901. lpp., 18. punkts). Tātad pārbaudei, ko veic Kopienu tiesa, jāaprobežojas ar procesuālo noteikumu ievērošanas un pienākuma norādīt pamatojumu izpildes pārbaudi, kā arī faktu pareizības pārbaudi, pārbaudi, vai nav acīmredzamu kļūdu vērtējumā un vai nav notikusi nepareiza pilnvaru izmantošana.
- 140 Vispirms saistībā ar apstrīdētā lēmuma pamatojumu — no apstrīdētā lēmuma izriet, ka Komisija, pamatojoties uz EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunktu, pārbaudīja, vai atbalsts varēja tikt uzskatīts par saderīgu ar kopējo tirgu, pirmkārt, ņemot vērā atbilstošās pamatnostādnes, un, otrkārt, tās neņemot vērā. Šajā sakarā tā izklāstīja iemeslus, kādēļ tā izdarīja negatīvu secinājumu (apstrīdētā lēmuma 97. un nākamie apsvērumi).

141 Turpinājumā no lietas materiāliem skaidri izriet, ka nosacījumi, lai trīs gadu atbrīvojumam no sabiedrību ienākuma nodokļa tiktu piemērota EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunktā paredzētā atkāpe, nebija izpildīti. Trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa nebija vērst uz saņēmēju rentabilitātes atjaunošanu un nebija paredzēts tikai grūtībās nonākušiem uzņēmumiem. Pat pieņemot, ka tā bija, netika iesniegts neviens pārstrukturēšanas plāns, ne arī kāds pasākums, kas vērst, lai kompensētu attiecīgā atbalsta piešķiršanas izraisītos inherentos konkurences kropļojumus. Judikatūrā ir noteikts — lai atbalstu grūtībās nonākušiem uzņēmumiem atzītu par saderīgu ar kopējo tirgu atbilstoši EKL 87. panta 3. punkta c) apakšpunktam, šim atbalstam ir jābūt saistītam ar saskanīgu pārstrukturēšanas plānu, kas jāiesniedz Komisijai ar visiem nepieciešamajiem precizējumiem (Tiesas 2001. gada 22. marta spriedums lietā C-17/99 Francija/Komisija, *Recueil*, I-2481. lpp., 45. punkts).

142 Saistībā ar argumentu, ka attiecīgais pasākums veicināja pāreju no monopola tirgus uz konkurences tirgus ekonomiku, ir jānorāda, ka prasītāja nav pierādījusi, kādā ziņā attiecīgais pasākums būtu izraisījis konkurences intensificēšanu. Kā tas jau tika norādīts, attiecīgajos tirgos jau bija noteikta līmeņa konkurence un tādēļ attiecīgais pasākums varēja traucēt konkurenci.

143 Saistībā ar apgalvoto pretrunu ar citiem Komisijas lēmumiem, ar kuriem tiek atļauta pārejas sistēma, jānorāda, ka no prasītājas norādītajiem abiem lēmumiem izriet, ka attiecīgās situācijas nav salīdzināmas. Runājot par 1999. gada 10. novembra lēmumu, kā to pamatoti norāda Komisija, nodokļu atbrīvojuma saņēmējiem tajā lietā bija aizliegts piedalīties konkursos ārpus savas references teritorijas līdz savu iekšējo tirgu atvēršanai. Saistībā ar Lēmumu 2000/410 ir jāmin, ka attiecīgā atbalsta piešķiršana šajā gadījumā bija pakļauta investīciju realizēšanai sakarā ar pastāvošu iekārtu nodošanu un aizvietošanu.

144 Tādēļ trešais pamats ir jānoraida.

Par ceturto pamatu, kas ir saistīts ar nediskriminācijas principa un brīvības veikt uzņēmējdarbību principa pārkāpumu, kā arī ar pamatojuma neesamību

Lietas dalībnieku argumenti

- 145 Prasītāja apstrīd nediskriminācijas principa un brīvības veikt uzņēmējdarbību principa, ko apstrīdētajā lēmumā apgalvojuši Komisija, pārkāpumu un norāda uz pamatojuma trūkumu šajā sakarā.
- 146 Prasītāja vispirms izvirza argumentu, ka ir jānošķir nediskriminācijas princips, kas pēc rakstura ir vispārējs, un brīvības veikt uzņēmējdarbību princips, kas pēc rakstura pats par sevi ir konkrēts. Kā norāda prasītāja, ar trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa šie divi principi nav tikuši pārkāpti.
- 147 Prasītāja nepieļauj, ka gan citu dalībvalstu uzņēmumi, gan Itālijas uzņēmumi, kas nav radušies no pašvaldības uzņēmuma pārveidošanas par Likuma Nr. 142/90 sabiedrību, atbilst vajadzīgajiem nosacījumiem, lai izmantotu trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa. Tāpēc tas nav ticis piemērots diskriminējošā veidā, lai sniegtu priekšroku Itālijas uzņēmumiem.
- 148 Iespēja izmantot trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa neesot atkarīga ne no uzņēmuma valsts piederības, ne no akcionāru veida, jo, kā to Komisija ir apliecinājusi apstrīdētā lēmuma 121. apsvērumā, uzņēmuma tiesības izmantot trīs gadu atbrīvojumu no sabiedrību ienākuma nodokļa ir atkarīgas vienīgi no tā juridiskās formas (proti, bijusi valsts vienība, kas pārveidota par akciju sabiedrību) un tā akciju sadalījuma (akciju vairākums pieder valsts iestādei). Šī iemesla dēļ prasītāja arī apgalvo, ka apstrīdētais lēmums ir pretrunīgs.

149 Fakts, ka Likuma Nr. 142/90 sabiedrībām ir paredzēts tieši un ekskluzīvi piešķirt vietējo sabiedrisko pakalpojumu sniegšanu to references komūnā, esot izslēdzis iespēju visiem citiem uzņēmumiem, vai tie būtu Itālijas vai citas dalībvalsts, piedalīties šo pakalpojumu tirgū.

150 Turklāt, kā norāda prasītāja, citu dalībvalstu uzņēmumi, kuriem pieder akciju mazākums Likuma Nr. 142/90 sabiedrībā, var netieši baudīt trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa priekšrocības.

151 Nediskriminācijas princips arī paredzot, ka dažādas situācijas netiek vērtētas vienādi. Tā kā Likuma Nr. 142/90 sabiedrības, ņemot vērā to ierobežoto darbības lauku, neesot tādā pašā situācijā kā “parastas” sabiedrības, trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa esot pamatots.

152 Persona, kas iestājusies lietā, būtībā pievienojas prasītājas nostājai.

153 Komisija uzskata, ka šis pamats nav pamatots. Šajā sakarā tā atgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru valsts atbalsts, kas papildus EKL 87. pantam ir pretrunā citiem EK līguma noteikumiem, nevar tikt atzīts par saderīgu ar kopējo tirgu.

Pirmās instances tiesas vērtējums

154 Vispirms jāatgādina, ka pirmais un trešais pamats tika noraidīti tāpēc, ka trīs gadu atbrīvojums no sabiedrību ienākuma nodokļa ir atbalsts un nav izpildīti nosacījumi, lai varētu izmantot EKL 87. panta 3. punktā paredzēto atkāpi. Tādēļ trīs gadu atbrīvojuma no sabiedrību ienākuma nodokļa atzīšana par nesaderīgu ar kopējo tirgu sakarā ar nediskriminācijas principa un brīvības veikt uzņēmējdarbību principa pārkāpumu ir apstrīdētā lēmuma pakārtots pamatojums. Līdz ar to ceturtais pamats ir neefektīvs.

155 Tādēļ ceturtais pamats ir jānoraida.

Par piekto pamatu, ar kuru tiek apgalvots rīkojuma atgūt atbalstu prettiesiskums

Lietas dalībnieku argumenti

156 Prasītāja apgalvo, ka rīkojums atgūt atbalstu pārkāpj EK līgumu un ar tā piemērošanu saistītās tiesību normas. Kā norāda prasītāja, Komisija apstrīdētajā lēmumā vispārējā un beznosacījuma veidā ir uzdevusi Itālijas Republikai atgūt visas priekšrocības, ko ir guvušas visas Likuma Nr. 142/90 sabiedrības, lai gan Komisija ir atzinusi iespējamību, ka zināms atbalsts, nenorādot to precīzāk, esot saderīgs ar EK līgumu. Apstrīdētajā lēmumā Komisija esot pieļāvusi iespējamību, ka atsevišķos konkrētos gadījumos esot piemērojams *de minimis* noteikums vai tie uzskatāmi par pastāvošu atbalstu atkarībā no saņēmēja stāvokļa, vai arī tie ir saderīgi ar kopējo tirgu ar konkrēto gadījumu saistīto iemeslu dēļ.

157 Tādēļ apstrīdētais lēmums esot prettiesisks divu iemeslu dēļ: pirmkārt, tāpēc ka Komisija uzdod atgūt atbalstu, kas, iespējams, ir saderīgs ar EK līgumu, un, otrkārt, tāpēc ka tā nosaka Itālijas Republikai pienākumu noteikt, kuri konkrētie pasākumi ir valsts atbalsts. Sadarbība, kas Komisijai ir jāsniedz, nevar vērst par labu neskaidrības, kas šajā gadījumā izriet no atgūšanas procedūras.

158 Persona, kas iestājusies lietā, pievienojas prasītājas nostājai.

159 Komisija noraida prasītājas tēzi, ka atbalsta shēmas abstrakts vērtējums, neveicot detalizētu pārbaudi par atsevišķiem piemērošanas gadījumiem, nevar būt par pamatu atgūšanas rīkojumam.

Pirmās instances tiesas vērtējums

160 Kā jau iepriekš atgādināts šī sprieduma 89. punktā, pastāvīgajā judikatūrā ir noteikts, ka saistībā ar atbalsta shēmu Komisija var aprobežoties ar attiecīgās shēmas īpašību izpēti.

161 No judikatūras arī izriet, ka negatīvā lēmumā par atbalsta shēmu nav jābūt analīzei par atbalstiem, kuri piešķirti individuālos gadījumos saskaņā ar šo shēmu. Vienīgi atbalstu atgūšanas līmenī ir nepieciešams pārbaudīt katra attiecīgā uzņēmuma individuālo situāciju (iepriekš 89. punktā minētais 2002. gada 7. marta spriedums lietā Itālija/Komisija, 91. punkts).

- 162 Ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru nelikumīgā atbalsta pārtraukšana, to atgūstot, kā arī ar to saistīto procentu samaksa ir loģiskas sekas šī atbalsta atzīšanai par nesaderīgu ar kopējo tirgu (iepriekš 91. punktā minētais spriedums lietā *Tubemeuse*, 66. punkts; 1997. gada 14. janvāra spriedums lietā C-169/95 Spānija/Komisija, *Recueil*, I-135. lpp., 47. punkts, un Tiesas 2004. gada 29. jūnija spriedums lietā C-110/02 Komisija/Padome, Krājums, I-6333. lpp., 41. punkts).
- 163 Šajā sakarā ir arī jānorāda, ka šī judikatūra ir piemērojama gan saistībā ar individuālu atbalstu, gan saistībā ar atbalstu, kas piešķirts saskaņā ar atbalsta shēmu.
- 164 Tomēr vispārēja un abstrakta atbalsta shēmas analīze neizslēdz, ka individuālā gadījumā uz summu, kas piešķirta saskaņā ar šo shēmu, neattiecas EKL 87. panta 1. punktā noteiktais aizliegums, piemēram, sakarā ar to, ka uz individuālā atbalsta piešķiršanu attiecas *de minimis* noteikumi. Šis apsvēruma izskaidro atrunas, kas izklāstītas apstrīdētā lēmuma 72., 85. un 126. apsvērumā.
- 165 Protams, ja Komisija pieņem lēmumu, ar kuru atbalsts tiek atzīts par nesaderīgu ar kopējo tirgu, tad valsts iestādēm ir vienīgi jāizpilda šis lēmums un šajā sakarā tām nav nekādas rīcības brīvības (Tiesas 1977. gada 22. marta spriedums lietā 78/76 *Steinicke & Weinlig*, *Recueil*, 595. lpp., 10. punkts). Šādam lēmumam nav pretrunā tas, ka valsts iestādes, izpildot šo lēmumu, ņem vērā šīs atrunas. Tādēļ pretēji tam, ko apgalvojusi prasītāja, Komisija uzdod vienīgi atgūt atbalstu EKL 87. panta nozīmē, nevis summas, kas — lai gan tās ir pārskaitītas saskaņā ar attiecīgo shēmu — nav atbalsts vai ir pastāvošs atbalsts, vai ir atbalsts, kas saderīgs ar kopējo tirgu saskaņā ar regulu par kategoriju izņēmumiem vai *de minimis* noteikumiem, vai kādu citu Komisijas lēmumu.
- 166 Runājot arī par apgalvoto apstrīdētā lēmuma prettiesiskumu sakarā ar to, ka Itālijas Republikai esot bijis jānosaka, kādi konkrēti pasākumi bija atbalsts, ir jānorāda, ka atbalsta jēdzienam ir juridisks raksturs un tas ir jāinterpretē, pamatojoties uz objektīviem elementiem. Šajā sakarā kompetentajai iestādei nav rīcības brīvības, kad

tā piemēro EKL 87. panta 1. punktu. Papildus tam valsts tiesa ir kompetenta interpretēt atbalsta jēdzienu un pastāvoša atbalsta jēdzienu un varēs spriest par viena vai otra piemērošanas gadījuma iespējamajām īpatnībām, vajadzības gadījumā uzdodot prejudiciālu jautājumu Tiesai.

167 Turklāt pieņemt prasītājas argumentu, ka atbalsta shēmas abstrakta izvērtēšana, detalizēti neizvērtējot individuālos piemērošanas gadījumus, nevar būt pamats rīkojumam par atbalsta atgūšanu, nozīmētu sistemātiski izslēgt iespēju atgūt nepamatoti sniegto atbalstu un tādējādi atņemt jēgu EKL 87. un 88. pantam. Tādā gadījumā Komisijai, vienīgajai iestādei, kas ir kompetenta izvērtēt atbalsta saderību ar kopējo tirgu, nebūtu iespējams izvērtēt daudzos atbalsta shēmu piemērošanas gadījumus.

168 No visa iepriekš minētā izriet, ka piektais pamats ir jānoraida.

169 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, prasība ir jānoraida.

Par tiesāšanās izdevumiem

170 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 2. punktam lietas dalībniekam, kam spriedums ir nelabvēlīgs, piespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus, ja to ir prasījis lietas dalībnieks, kam spriedums ir labvēlīgs. Tā kā prasītājai spriedums ir nelabvēlīgs, tai jāpiespriež atlīdzināt tiesāšanās izdevumus saskaņā ar Komisijas prasījumiem.

- 171 Atbilstoši Reglamenta 87. panta 4. punkta trešajai daļai persona, kas iestājusies lietā, savus tiesāšanās izdevumus sedz pati.

Ar šādu pamatojumu

PIRMĀS INSTANCES TIESA (astotā palāta paplašinātā sastāvā)

nospriež:

- 1) **prasību noraidīt;**
- 2) ***AEM SpA* sedz savus, kā arī atlīdzina Komisijas tiesāšanās izdevumus;**
- 3) ***ASM Brescia SpA* sedz savus tiesāšanās izdevumus pati.**

Martins Ribeiro

Šváby

Papasavvas

Wahl

Dittrich

Pasludināts atklātā tiesas sēdē Luksemburgā 2009. gada 11. jūnijā.

[Paraksti]